

Avioehto

Oppimateriaali TAMK:n perhe- ja jäämistöoikeuden opintojaksolle

Kriss Myllyniemi

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2026

Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Juridiikka

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Juridiikka

MYLLYNIEMI, KRISS:

Avioehto

Oppimateriaali TAMK:n perhe- ja jäämistöoikeuden opintojaksolle

Opinnäytetyö 44 sivua, joista liitteitä 18 sivua
Huhtikuu 2026

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Tampereen ammattikorkeakoulun perhe- ja jäämistöoikeuden opintojaksolle kattava ja tiivis oppimateriaali avioehdosta sekä siihen liittyvä kirjallinen raportti. Tavoitteena oli tarjota opintojakson opiskelijoille selkeä ja ymmärrettävä kokonaiskuva avioehdosta. Työssä käsiteltiin myös avioliiton ja avioeron keskeisiä käsitteitä yleisellä tasolla aiheen ymmärtämisen tukemiseksi.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena työnä, ja sen tuloksena syntynyt oppimateriaali tarjoaa jäsennellyn ja käytännönläheisen kokonaiskuvan avioehdosta opiskelijoiden itsenäisen opiskelun tueksi. Työssä hyödynnettiin luotettavia ja ajantasaisia lähteitä, kuten lainsäädäntöä ja oikeudellista kirjallisuutta. Aihetta tarkasteltiin erityisesti avioeron näkökulmasta, painottaen avioehtosopimuksen keskeisiä oikeusvaikutuksia sekä sen laatimista avioliittolain mukaisesti. Materiaali tukee opiskelijoiden itsenäistä oppimista ja auttaa hahmottamaan avioehtosopimuksen merkitystä osana puolisoitten varallisuussuhteita.

Jatkossa oppimateriaalia olisi mahdollista kehittää laajentamalla tarkastelua esimerkiksi kuolemantapauksiin tai kansainvälisiin tilanteisiin. Tuotosta voitaisiin hyödyntää opetuksessa osana perhe- ja jäämistöoikeuden opintojaksoa sekä opiskelijoiden itsenäisen oppimisen tukena.

Asiasanat: avioehto, avioehtosopimus, avioliittolaki, oppimateriaali

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Jurisprudence

MYLLYNIEMI, KRISS:
Prenuptial agreement
Learning Material for TAMK's Family and Inheritance Law

Bachelor's thesis 44 pages, appendices 18 pages
April 2026

The purpose of this thesis was to produce a concise and comprehensive learning material for the Family and Inheritance Law course at Tampere University of Applied Sciences. The aim was to provide students with a clear and understandable overview of prenuptial agreements and their legal significance. In addition, the basic concepts of marriage and divorce were introduced to support the understanding of the main topic.

The thesis was carried out as a functional thesis, resulting in structured learning material on prenuptial agreement designed to support independent studying. The theoretical framework was based on reliable and up-to-date sources, such as legislation and legal literature. The topic was approached primarily from the perspective of divorce, focusing on the key legal effects of prenuptial agreements and their drafting in accordance with Finnish law. The resulting material provides a practical and well-organized overview of the topic and supports students in understanding the role of prenuptial agreements in spouses' property relations.

In the future, the material could be further developed by including perspectives related to death cases or international contexts. It can be utilized in teaching as part of the Family and Inheritance Law course and to support students' independent learning.

Key words: prenuptial agreement, family and inheritance law, learning material

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
 Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni opinnäytetyöprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimet ja versiot: ChatGBT-4o ja ChatGBT -4.1

Käyttötarkoitus: Opinnäytetyön kieliasun muokkaamisessa on paikoin hyödynnetty tekoälyä, esimerkiksi synonyymien etsimiseen ja usein toistuvien sanojen korvaamiseen tekstin sujuvuuden parantamiseksi. Tekoälyä ei kuitenkaan ole käytetty työn sisällön tuottamiseen eikä sitä ole hyödynnetty lähteenä.

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: Osiot, joissa tekoälyä on käytetty edellä mainitulla tavalla ei ole tiedossa, koska tekoälyn merkitsemisen ohjeistusta muutettiin opinnäytetyöprosessin aikana enkä ottanut talteen kohtia joihin tekoälyä on käytetty.

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	7
2	AVIOLIITTO JA AVIOERO	9
3	AVIOEHDON KESKEISET SÄÄDÖKSET	12
	3.1 Yleistä.....	12
	3.2 Avioehtosopimuksen muotomääräykset ja laatiminen.....	12
	3.3 Avioehtosopimuksen sisältö	13
	3.4 Avioehtosopimuksen muuttaminen ja purkaminen	14
	3.5 Avioehtosopimuksen pätemättömyys	15
4	AVIOEHTOSOPIMUSTYYPIT.....	17
	4.1 Kokonaan avio-oikeuden poissulkeva avioehto.....	17
	4.2 Osittain avio-oikeuden poissulkeva avioehto.....	17
	4.3 Yksipuoleinen avioehto.....	18
5	OPPIMATERIAALI JA OPINNÄYTETYÖN PROSESSI	19
	5.1 Opetussuunnitelman asettamat tavoitteet	19
	5.2 Hyvän oppimateriaalin piirteitä pedagogisesta näkökulmasta.....	19
	5.3 Opinnäytetyön prosessi	21
6	POHDINTA.....	22
	LÄHTEET	24
	LIITTEET	26
	Liite 1. Kokonaan avio-oikeuden poissulkeva avioehtosopimus	26
	Liite 2. Osittain avio-oikeuden poissulkeva avioehtosopimus	27
	Liite 3. Yksipuoleinen avioehtosopimus	28
	Liite 4. Oppimateriaali.....	29

ERITYISSANASTO

TAMK	Tampereen ammattikorkeakoulu
KKO	Korkein oikeus
AL	Avioliittolaki (234/1929)

1 JOHDANTO

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa solmitaan vuosittain 20 000–30 000 avioliittoa, ja avioeroon päätyy vuosittain noin 12 000–14 000 avioparia. Tämä tarkoittaa, että lähes puolet solmituista avioliitoista päättyy avioeroon. Avioliitossa lähtökohtaisesti kummallakin puolisoilla on avio-oikeus toisen omaisuuteen, mikä tarkoittaa sitä, että avioliiton päättyessä avioeroon puolisoiden omaisuus lasketaan yhteen ja jaetaan tasan. Avioehtosopimuksella voidaan kuitenkin poiketa tästä peruseriaatteesta ja sopia omaisuuden jaosta toisin.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan, miten avioehtosopimuksella voidaan poiketa aviolittolain avioeroon liittyvistä säännöksistä omaisuuden jaossa, ja mitä tulee ottaa huomioon avioehtosopimusta laadittaessa. Työssä keskitytään vain avioliittoihin ja avoliitot, avioliiton päättyminen kuolemaan sekä kansainvälinen näkökulma on jätetty tarkastelun ulkopuolelle.

Opinnäytetyö sai alkunsa omasta kiinnostuksestani perhe- ja jäämistöoikeutta kohtaan suorittuani perhe- ja jäämistöoikeuden opintojakson. Kurssilla huomioni vei erityisesti perheoikeus ja avioliiton solmiminen, sillä asia oli minulle ajankohtainen oman lähitulevaisuudessa tapahtuvan avioitumisen vuoksi. Idea työn toteutukseen, eli oppimateriaalin tekoon syntyi muiden Tampereen ammattikorkeakoulun juridiikan opiskelijoiden opinnäytetöihin tutustuessa Theseuksessa.

Työn tarkoituksena oli tuottaa kattava, mutta tiivis itseopiskelumateriaali ja siihen liittyviä pohdintatehtäviä avioehdosta TAMK: in perhe- ja jäämistöoikeuden opintojakson opiskelijoille. Materiaali on suunniteltu huomioiden opintojakson laajuus, tavoitteet ja sisältö. Työn tavoitteena oli tarjota opintojakson opiskelijoille selkeä ja ymmärrettävä kokonaiskuva avioehtosopimuksesta, sen merkityksestä, käyttötarpeesta sekä laatimisesta Suomen lainsäädännön mukaisesti.

Työn menetelmäksi valikoitui toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tuotoksena syntyy visuaalinen ja pedagogisesti suunniteltu oppimateriaali TAMK: in perhe- ja

jäämistöoikeuden opintojaksolle. Oppimateriaali on toteutettu PowerPoint alustalla ja sen laatimisen tueksi on perehdytty pedagogiikkaan kirjallisuuden kautta. Työn toteutustapa perustuu oikeusdogmaattiseen lähestymistapaan ja kirjallisuuskatsaukseen.

Opinnäytetyön toisessa luvussa pohjustetaan työtä ensin avioliitolla ja avioerolla avioliittolain näkökulmasta. Kolmannessa luvussa perehdytään tarkemmin avioehdon keskeisimpiin säädöksiin niin yleisellä tasolla kuin myös, muotomääräyksiin ja avioehtosopimuksen laatimiseen, avioehtosopimuksen sisältöön, muuttamiseen ja purkamiseen, sekä pätemättömyyteen. Neljännessä luvussa käydään tarkemmin läpi avioehtoluokituksia.

2 AVIOLIITTO JA AVIOERO

Avioliiton oikeudellisista vaikutuksista säädetään Suomen avioliittolaissa (AL 234/1929). Lain mukaan kaksi henkilöä, jotka ovat sopineet menevänsä avioliittoon keskenään, ovat kihlautuneet. Tämän jälkeen avioliitto solmitaan vihkimisellä. Ennen vihkimistä on kuitenkin selvitettävä mahdolliset avioliiton esteet.

Avioliittolain mukaan avioliiton esteitä ovat alle 18 vuoden ikä, aiemman avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen voimassaolo sekä liian läheinen sukulaisuussuhde. Avioliittoa ei voida solmia isän, äidin, isovanhempien tai muiden suoraan takenevassa polvessa olevien sukulaisten kanssa, eikä lapsen, lapsenlapsen tai muiden suoraan etenevässä polvessa olevien sukulaisten kanssa. Myöskään sisarukset tai puolisisarukset eivät voi mennä keskenään naimisiin. Lisäksi avioliitto on kielletty henkilöiden välillä, joista toinen on toisen veljen tai sisaren jälkeläinen, ellei oikeusministeriö myönnä siihen poikkeuslupaa. Näitä säädöksiä sovelletaan myös tilanteisiin, joissa sukulaisuussuhde on muodostunut adoption kautta.

Avioliiton esteiden tutkintaa voi pyytää aikaisintaan neljä kuukautta ennen vihkimistä Digi- ja väestötietovirastolta, ja Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastolta. Lisäksi esteiden tutkinnan voi suorittaa evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkkokunnan seurakunta, mikäli puoliset tai jompikumpi heistä kuuluu kyseiseen seurakuntaan. (AL 10 §.)

Avioliiton solmimiseen liittyvässä vihkimisessä on yleensä läsnä sukulaisia tai muita todistajia, ja vihkitilaisuus voidaan järjestää joko kirkollisena tai siviilivihkimisenä. Vihkimisessä molempien puolisoitten on oltava samanaikaisesti paikalla. Kirkollisen vihkimisen voivat suorittaa evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon papit sekä rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien edustajat, joilla on vihkimisoikeus vihkimisoikeutta koskevan lain mukaisesti. Siviilivihkimisen puolestaan voi toimittaa laamanni, kärjäjätuomari, kärjäjäviskaali, kärjäjänotaari tai Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston palveluksessa oleva henkilökirjoittaja tai julkinen notaari. (Avioliittolaki 14 §, 17–17 a §.)

Avioliiton keskeisimpiä oikeusvaikutuksia on avio-oikeus (Nystén 2015, 22–23). Avioliittolain perusajatus on, että avioparin koko omaisuus on avio-oikeuden

alaista, mukaan lukien varat ja velat. Molemmat voivat kuitenkin tästä huolimatta hankkia omaisuutta ja velkaa omiin nimiinsä. Osituksessa toteutettavasta puolittamisperiaatteesta voidaan poiketa avioehtosopimuksella, jolla sovitaan puolisoitten oikeudesta toistensa omaisuuteen. (Svahn 2015, 1–2.)

Vuonna 2017 1. maaliskuuta avioliittolaki uudistui tasa-arvoiseksi ja mahdollisti samaa sukupuolta olevien parien vihkimisen avioliittoon (Digi- ja väestötietovirasto 2018). Ennen tasa-arvoista avioliittolakia samaa sukupuolta olevat parit saivat ainoastaan rekisteröidä parisuhteensa. Tämä ei kuitenkaan ollut tyydyttävä lainsäädäntö, sillä siviilisäätö paljasti henkilön sukupuolisen suuntautumisen. Tämän vuoksi parisuhteita ei ole voinut enää rekisteröidä 1.3.2017 jälkeen. Ennen 1.3.2017 rekisteröidyt parisuhteet ovat kuitenkin edelleen voimassa. (Kangas 2023, 342.)

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2024 avioeroon on päätynyt 11 751 eri sukupuolta olevaa avioparia. Otin vertailuun myös aiemmat vuodet, joista totesin, että avioeroon päätyy vuosittain 12 000–14 000 eri sukupuolta olevaa avioparia. Avioeroa haetaan tuomioistuimesta, joko harkinta-ajalla tai ilman harkinta-aikaa. Harkinta-aika astuu voimaan siitä päivästä, kun avioparin yhteinen hakemus on vastaanotettu tuomioistuimessa tai kun puolison hakemus on annettu tiedoksi toiselle puolisolle. Kun harkinta-aikaa on kulunut vähintään kuusi kuukautta, avio- puolisot voidaan tuomita avioeroon, jos he yhdessä tai jompikumpi heistä sitä vaatii. Harkinta-ajan jälkeinen niin sanottu toisen vaiheen hakemus on jätettävä ennen, kun vuosi on kulunut harkinta-ajan alkamisesta. Avioeron voi saada ilman harkinta-aikaa, mikäli aviopari on asunut erillään keskeytyksettä vähintään viimeiset kaksi vuotta. Aviopuolisot voidaan tuomita avioeroon ilman harkinta-aikaa myös sellaisissa tilanteissa, joissa puolisot ovat toisilleen liian läheistä sukua tai jos avioliitto on solmittu jommankumman puolison aikaisemman avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen aikana. (Avioliittolaki 25–27 §.)

Mikäli aviopari, jolla on avio-oikeus toistensa omaisuuteen, päätyy avioeroon, on puolisollla oikeus vaatia omaisuuden ositusta avioliittolain (AL 85 §) nojalla. Omaisuuden ositus on toimitus, jonka tarkoituksena on purkaa puolisoitten väliset aviovarallisuussuhteet (Kangas 2023, 456). Avioeron johdosta toimitettavassa omaisuuden osituksessa puoliso on oikeutettu saamaan avio-oikeuden alaisesta

nettovarallisuudesta puolet (AL 100 §). Vähemmän omistavalla puolisoilla on siten oikeus saada tasinkoa enemmän omistavalta puolisoilta niin, että kummankin puolison avio-osat muodostuvat yhtä suuriksi (Nystén 2015, 39). Joissakin tapauksissa avioeron yhteydessä toimitettava varojen jako voi olla yhdistetty ositus ja omaisuuden erottelu, jolloin puolisoitten omaisuus jaetaan avio-oikeuden alaiseen ja siitä vapaaseen omaisuuteen (Aarnio & Kangas 2010, 1 luku).

Mikäli kummallakaan puolisoilla ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen, esimerkiksi silloin, kun avio-oikeus on kokonaisuudessaan poissuljettu avioehtosopimuksella, toimitetaan avioliittolain (AL 85 §) mukaan omaisuuden osituksen sijasta omaisuuden erottelu. Omaisuuden erottelu toimitetaan vaan avio-oikeudesta vapaiden varojen osalta, jolloin kumpikin puoliso saa pitää oman omaisuutensa. (Nystén 2015, 37.)

3 AVIOEHDON KESKEISET SÄÄDÖKSET

3.1 Yleistä

Lähtökohtaisesti kummallakin puolisoilla on avioliitossa avio-oikeus toisen puolison omaisuuteen. Avioliittolain 3 luku antaa puolisoille kuitenkin mahdollisuuden sopia asiasta toisin avioehtosopimuksella. Avioehtosopimuksen voivat tehdä avopuolisot ennen avioliiton solmimista tai aviopuolisot avioliiton aikana. (Norri 2017, 1 luku.)

Avioehtosopimuksessa avopuolisot tai aviopuolisot voivat määrätä, että avio-oikeutta ei ole sellaiseen omaisuuteen, joka jommallakummalla heistä on tai jonka hän myöhemmin saa (AL 41 §). Avioehdon suurin vaikutus on avioeron sattuessa se, ettei varakkaamman puolison tarvitse luovuttaa omaisuuttaan vähemmän omistavalle puolisolle. (Norri 2017, 1 luku.)

Avioehtosopimukseen ja sen laatimiseen on myös tarkkoja muotomääräyksiä ja sisältövaatimuksia, joista säädetään avioliittolaissa. Lisäksi avioehdon laatimiseen, muuttamiseen, purkamiseen ja pätevyysliittyy useita sääntöjä, joita käsitellään tarkemmin seuraavissa alaluvuissa.

Avioehtosopimuksia on rekisteröity Digi- ja väestötietovirastoon viimeisen kymmenen vuoden aikana vuosittain noin 8 500 kappaletta ja näiden tekeminen, sekä rekisteröinti on yleistynyt vuosi vuodelta (Digi- ja väestötietovirasto, n.d.).

3.2 Avioehtosopimuksen muotomääräykset ja laatiminen

Avioehtosopimuksen muotomääräykset ovat hyvin tiukkoja, ja niiden kaikkien on täyttyvä, muuten koko avioehtosopimus on pätemätön (Nystén 2015, 23). Avioehtosopimus on laadittava kirjallisesti ja sopimus on molempien puolisoitten allekirjoitettava, jonka jälkeen kahden esteettömän todistajan on todistettava allekirjoitukset oikeaksi (Avomaa 2008, 60).

Avioehtosopimuksen todistajien esteettömyydestä säädetään oikeustoimen ja toimituksen todistajan esteellisyydestä annetussa laissa (LotteL, 734/2015), koska avioliittolaisissa ei ole avioehtosopimuksen todistajien esteellisyydestä säädetty. Esteetön todistaja ei voi olla alle 15-vuotias, lähisukulainen, entinen/nykyinen puoliso tai kihlattu, parin ottovanempi tai -lapsi. (Avomaa 2008, 60.) Todistajien ei tarvitse olla yhtä aikaa läsnä todistamassa avioehtosopimusta oikeaksi, eikä paikalla myöskään silloin, kun aviopuolisot allekirjoittavat sopimusta. Riittää, että todistajat todistavat jälkikäteen avioehtosopimuksen allekirjoituksen oikeaksi, mutta puolisoiden on myönnettävä todistajille allekirjoittaneensa sopimuksen. Lisäksi avioehtosopimuksessa on oltava päiväys. (Nystén 2015, 23.)

Avioehtosopimus astuu voimaan, kun se on rekisteröity (AL, 44.1 §). Vaikka avioehtosopimuksen voi tehdä ja allekirjoittaa ennen vihkimistä, voi sen lähettää Digi- ja väestötietovirastolle rekisteröitäväksi aikaisintaan kuukautta ennen vihkipäivää ja sopimus rekisteröidään heidän järjestelmänsä vasta vihkipäivänä. Sopimusta ei voi rekisteröidä enää puolison kuoleman tai avioerohakemuksen jättämisen jälkeen ja tämä pätee myös silloin, vaikka avioehtosopimus olisi allekirjoitettu ja laadittu pätevästi. (Digi- ja väestötietovirasto n.d.)

On myös hyvä muistaa, että avioehtosopimus on kertakäyttöinen. Mikäli puoliset tuomitaan avioeroon, avioehtosopimuksella on vaikutusta vain kyseisen avioeron jälkeen toimitettavassa omaisuuden erottelussa. Jos aviopuolisot myöhemmin avioituvat uudelleen, heillä on avio-oikeus toistensa omaisuuteen, ellei sitä ole uudella avioehtosopimuksella poissuljettu. (Kangas 2023, 404.)

3.3 Avioehtosopimuksen sisältö

Avioliittolain (41 §) mukaan ennen avioliittoa tai sen aikana tehdyssä avioehtosopimuksessa kihlakumppanit tai puoliset voivat määrätä, että avio-oikeutta ei ole sellaiseen omaisuuteen, joka jommalla kummalla on tai jonka hän myöhemmin saa. Tässä lain kohdassa painotetaan myös, ettei muita kuin tässä laissa säädettyjä poikkeuksia puolisoiden omaisuussuhteisiin tule tehdä.

Yleisimmät avioehtosopimustyypit ovat kokonaan avio-oikeuden poissulkeva avioehtosopimus, osittain avio-oikeuden poissulkeva avioehtosopimus ja yksi-puoleinen avioehtosopimus. (Svahn 2015, 6–7.) Näistä yleisin on kokonaan avio-oikeuden poissulkeva avioehtosopimus.

Avio-oikeuden ulottuvuuden lisäksi avioehtosopimuksessa puoliset voivat sopia sen voimassaolosta. Tämä tarkoittaa sitä, että avioehtosopimuksessa voidaan sopia esimerkiksi siitä, että avio-oikeus on poissuljettu riippumatta avioliiton päätymistavasta, tai avio-oikeus on poissuljettu ainoastaan silloin, kun avioliitto päättyy avioeroon, jolloin avioliiton päättyessä kuolemaan on avio-oikeus voimassa. Voidaan sopia myös siitä, että avio-oikeus on poissuljettu, mikäli avioliitto päättyy avioeroon tietyn ajan sisällä vihkimisestä, esimerkiksi 3 vuoden sisällä, mutta tämän jälkeen avio-oikeus palautuu. (Svahn 2015, 5–6.)

Myös muista ehdoista on mahdollista sopia avioehtosopimuksessa, edellyttäen kuitenkin, että ehdot eivät ole hyvän tavan tai lain vastaisia (Svahn 2015, 6–8). Muita ehtoja voivat olla esimerkiksi perinnöt tai lahjat (Gottberg 2013, 19). Erikoisempien lausekkeiden sisällyttäminen avioehtosopimukseen on aina riski, sillä sopimus voidaan katsoa osittain tai kokonaan pätemättömäksi (Svahn 2015, 6–8). Mikäli omassa avioehtosopimuksessa haluaa kuitenkin käyttää erikoisempia lausekkeitä tai ehtoja kannattaa sen laatimiseen ottaa avuksi oikeudellinen asiantuntija.

3.4 Avioehtosopimuksen muuttaminen ja purkaminen

Avioehtosopimukseen voidaan tehdä muutoksia tai se voidaan purkaa samalla tavalla kuin se on alun perin laadittu, eli laatimalla, allekirjoittamalla ja rekisteröimällä uusi avioehtosopimus (Nystén 2015, 26).

Avioehtosopimuksen muuttaminen edellyttää uuden avioehtosopimuksen laatimista ja sen rekisteröintiä Digi- ja väestötietovirastossa. On tärkeää huomioida, että aikaisempi avioehtosopimus voi jäädä osittain voimaan, mikäli uusi avioehtosopimus ei kumoa tai muuta kaikkia aiemman sopimuksen ehtoja. Samoin avioehtosopimuksen purkaminen edellyttää uuden avioehtosopimuksen laatimista ja

rekisteröintiä. Tällöin sopimuksessa riittää maininta siitä, että kummallakin puolisolla on jälleen avio-oikeus toistensa omaisuuteen. Myös uuden avioehtosopimuksen laatimisessa suositellaan käyttämään apuna oikeudellista asiantuntijaa. (Digi- ja väestötietovirasto n.d.)

On myös huomioitava, että avioehtosopimusta voidaan muuttaa tai se voidaan purkaa vain ennen avioeron vireilletuloa. Tämän jälkeen tehdyt muutokset tai sopimuksen purkaminen eivät ole päteviä. (Nystén 2015, 26.) Lisäksi avioehtosopimuksen muuttaminen tai purkaminen edellyttää aina molempien puolisojen suostumusta. Ketään ei voida pakottaa muuttamaan tai purkamaan avioehtosopimusta vastoin tahtoaan. (Kangas 2023, 401.)

3.5 Avioehtosopimuksen pätemättömyys

Mikäli avioehtosopimus ei täytä avioliittolain vaatimia muotomääräyksiä voi se olla osittain tai kokonaan pätemätön (Nystén 2015, 24). Esimerkiksi yhdessä vuoden 2021 korkeimman oikeuden tapauksessa (KKO:2021:28) aviopuolisot A ja B olivat tehneet ja rekisteröineet avioehtosopimuksen maistraattiin. Myöhemmin A vaati avioehtosopimuksen julistamista pätemättömäksi, koska sen laatimisessa ei ollut noudatettu avioliittolain edellyttämiä muotomääräyksiä. Avioehtosopimuksen laatimisessa oli muotovirhe, koska todistajat eivät olleet läsnä A:n allekirjoittaessa sopimusta, eikä A ollut myöhemminkään tunnustanut allekirjoitustaan todistajille. Korkein oikeus katsoi, että muotovaatimusten rikkominen johti avioehtosopimuksen pätemättömyyteen. Näin ollen korkein oikeus julisti avioehtosopimuksen pätemättömäksi ja määräsi sen rekisteröinnin mitättömäksi.

On myös mahdollista, että avioehtosopimus täyttää kaikki avioliittolain vaatimat muotomääräykset, mutta se ei ole pätevä yleisten sopimusoikeudellisten pätemättömyyskriteerien perusteella (Nystén 2015, 24). Oikeustoimilaissa (laki varalisuusoikeudellisista oikeustoimista, 228/1929, OikTL) säädetään oikeustoimien pätemättömyydestä ja sovittelusta. Oikeustoimilain mukaan avioehtosopimus on pätemätön sellaisissa tapauksissa, jossa toinen puoliso on pakotettu allekirjoittamaan avioehtosopimuksen tai jos hän ei ole allekirjoitushetkellä esimerkiksi iän, sairauden tai vammaisuuden vuoksi lainkaan kyennyt ymmärtämään, mistä on kyse. Myös avioehtosopimuksen kohtuuttomuus ja se, että sopimus on syntynyt

olosuhteissa, joista tietoisesti olisi kunnianvastaista ja arvotonta vedota sopimukseen, ovat yleisimpiä sopimusoikeudellisia pätemättömyysperusteita avioehtosopimusten yhteydessä. Myös petollinen viettely ja pulan, ymmärtämättömyyden, kevytmielisyyden tai toisesta osapuolesta riippuvaisen aseman hyväksikäyttö ovat pätemättömyysperusteita avioehtosopimuksen laatimisen yhteydessä. (Nystén 2015, 24.)

On myös tapauksia, joissa avioliiton toinen osapuoli vaatii avio-oikeuden poissulkevan avioehtosopimuksen laatimista tai ainakin osittaista avioehtosopimuksen purkamista uhaten, että muutoin avioliitto päättyy eroon (Nystén 2015, 25). Usein ongelmana pätemättömyysperusteisiin vetoamisessa on, että pätemättömyyteen vetoavan on todistettava pätemättömyysperuste. Tämä on usein vaikeaa, sillä osapuolina ovat olleet usein vain asianosaiset. (Nystén 2015, 24.)

4 AVIOEHTOSOPIMUSTYYPIT

4.1 Kokonaan avio-oikeuden poissulkeva avioehto

Kokonaan avio-oikeuden poissulkeva avioehtosopimus tarkoittaa sitä, että kummallakaan puolisoilla ei ole avio-oikeutta mihinkään toisen puolison omaisuuteen (Nystén 2015, 28). Eron tai kuoleman sattuessa toimitetaan puolisoitten omaisuudesta osituksen sijaan omaisuuden erottelu. Tällöin molemmat puolisoit saavat pitää omat omaisuutensa (Makkonen 2005, 31). Avioliiton päättyessä jaetaan ainoastaan yhteinen omaisuus. Siksi on tärkeää varmistaa jo avioliiton aikana, että yhteisesti hankittu omaisuus kirjataan molempien puolisoitten nimiin ja että sen omaisuuden lainoja lyhennetään omistussuhteiden mukaisesti. Muutoin suuremman osuuden lainasta maksanut puoliso saattaa omaisuuden erottelussa vedota perusteettomaan etuun ja vaatia ylimääräisten maksujen palautusta. (Nystén 2015, 28.) Raportin liitteenä (Liite 1.) on esimerkki kokonaan avio-oikeuden poissulkevasta avioehtosopimuksesta.

4.2 Osittain avio-oikeuden poissulkeva avioehto

Osittain avio-oikeuden poissulkeva avioehtosopimus on lievempi vaihtoehto, jossa ainoastaan osa omaisuudesta rajataan avio-oikeuden ulkopuolelle (Nystén 2015, 28–29). Määräys voi koskea esimerkiksi vain yksittäistä kiinteistöä (Lohi 2023, 114). Tämä sopimusmuoto sopii tilanteisiin, joissa toisella puolisoilla on jo ennen avioliittoa merkittävästi omaisuutta tai hän on saamassa lahjana tai perintönä enemmän varallisuutta kuin toinen puoliso. On kuitenkin olennaista, että avio-oikeudesta vapaan omaisuuden myynnin yhteydessä varat sijoitetaan aina uuteen omaisuuskohteeseen siten, että omaisuuden alkuperä on selkeästi todennettavissa. Tämä vaikuttaa osituksessa siihen mikä on avio-oikeuden alaista ja mikä ei. (Nystén 2015, 28–29.) Raportin liitteenä (Liite 2.) on esimerkki osittain avio-oikeuden poissulkevasta avioehtosopimuksesta.

4.3 Yksipuoleinen avioehto

Yksipuoleisessa avioehtosopimuksessa toinen puoliso menettää avio-oikeuden kokonaan tai vaan tiettyyn toisen puolison omaisuuteen (Aarnio & Kangas 2010, 95). Avioehtosopimuksessa on lisäksi mainittava, että avio-oikeus on poissuljettu myös sijaan tulleeseen omaisuuteen sekä avio-oikeudesta vapaan omaisuuden tuottoon (Nystén 2015, 29). Raportin liitteenä (Liite 3.) on esimerkki osittain avio-oikeuden poissulkevasta avioehtosopimuksesta.

5 OPPIMATERIAALI JA OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

5.1 Opetussuunnitelman asettamat tavoitteet

Tässä alaluvussa käsitellään perhe- ja jäämistöoikeuden opintojakson tavoitteita sekä sitä, millainen on hyvä sähköinen oppimateriaali pedagogisten lähteiden mukaan. Tämän opinnäytetyön pohjalta luotu oppimateriaali on suunnattu ammattikorkeakouluopiskelijoille ja se sijoittuu oikeudellisen alan kontekstiin.

Tavoitteena oli tuottaa kattava ja pedagogisesti toimiva oppimateriaali avioehdosta Tampereen ammattikorkeakoulun perhe- ja jäämistöoikeuden opintojaksolle. Opetussuunnitelman mukaan opintojakson suoritettuaan opiskelijalla on perustiedot parisuhde-, lapsi-, holhous-, perintö- ja testamenttioikeudesta. Opintojakson sisällöksi on kuvailtu muun muassa parisuhteen osapuolten oikeudet ja velvollisuudet sekä avioliiton solmiminen ja purkaminen. (Tampereen ammattikorkeakoulu, n.d.) Oppimateriaalin suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitu opintojakson tavoitteet, jotta materiaali tukee opiskelijan oppimista mahdollisimman tehokkaasti.

5.2 Hyvän oppimateriaalin piirteitä pedagogisesta näkökulmasta

Tarkoituksena oli luoda sähköinen, itseopiskeluun soveltuva oppimateriaali ammattikorkeakoulun käyttöön. Oppimateriaali luotiin PowerPoint alustalle, sillä se on laajasti käytössä ammattikorkeakouluissa ja opettajille entuudestaan tuttu työkalu. PowerPointin etuna on myös sen helppo muokattavuus, mikä mahdollistaa aineiston päivittämisen helposti ajantasaiseksi.

Opetushallitus on julkaissut E-oppimateriaalin laatukriteerit, jotka on tarkoitettu erityisesti opettajien, kouluttajien ja oppimateriaalien tuottajien käyttöön. Kriteerien mukaan yksi keskeisimmistä laatutekijöistä on pedagoginen laatu, mikä tarkoittaa sitä, että oppimateriaali soveltuu luontevasti sekä opetukseen että opiskeluun, tukee oppimisprosessia ja tarjoaa pedagogista lisäarvoa. Tärkeitä laatukriteerejä ovat myös käytettävyys ja saavutettavuus, oppimateriaalin tulee olla helppokäyttöinen ja helposti kaikkien opiskelijoiden ulottuvilla. Lisäksi materiaalin

tulisi tukea oppimisen keskeisiä piirteitä, kuten yhteisöllisyyttä, oppimisen taitojen kehittymistä, aktiivista osallistumista, sopivaa haasteellisuutta ja autenttisuutta. (Opetushallitus, n.d.)

Oppimateriaalilla on olennainen rooli opetuksen toteuttamisessa ja oppimisen tukemisessa. Hyvin suunniteltu oppimateriaali voi parhaimmillaan lisätä opiskelijan mielenkiintoa opetettavaan aiheeseen, vahvistaa ymmärrystä ja kannustaa opiskelijaa syventymään aiheeseen itsenäisesti. (Hemminki, Leppänen & Valovirta 2013, 24.)

Toimivassa oppimateriaalissa teksti toimii parhaiten, kun lauseet ovat kokonaisia ja sellaisenaan ymmärrettävissä. PowerPoint kalvoja ei kannata täyttää liian pitkillä lauseilla, jotta niiden lukeminen ja ymmärtäminen olisi helppoa. (Hemminki, Leppänen & Valovirta 2013, 25.)

Mikäli opetettavasta asiasta löytyy opetuksen kannalta hyviä videoita, kannattaa myös ne lisätä oppimateriaaliin tai ainakin mainita materiaalin lopussa. Tehtävät ja kysymykset auttavat ymmärtämään opetuksen aihetta ja tähtäävät asetettuun osaamistavoitteeseen. Itsenäisille opiskelijoille kannattaa antaa mahdollisuus esittää kysymyksiä tehtäviin liittyen esimerkiksi verkko-oppimisalustalla, jolloin opettaja säästää aikaa kysymyksiin vastaamisessa. Kaikkea tietoa ei tarvitse kirjoittaa oppimateriaalin kalvoihin, mikäli aiheesta löytyy myös jokin hyvä artikkeli tai kirja. (Hemminki, Leppänen & Valovirta 2013, 25.) Tässä tapauksessa opiskelijat voivat tarkemmin tutustua aiheeseen tämän opinnäytetyön raportin tai raportissa käytettävien lähteiden kautta.

Tämän opinnäytetyön pohjalta laadittu oppimateriaali on toteutettu PowerPoint-alustalle, jonka valinta on perusteltu ylempänä tässä alaluvussa. Oppimateriaali on suunniteltu visuaalisesti selkeäksi ja kurssin tavoitteet sekä pedagogiset vaatimukset on otettu huomioon.

Esitys koostuu kalvoista, jotka sisältävät luotettavaa tietoa tämän opinnäytetyön raporttiin pohjautuen. Esityksen tekstin tuottamisessa on pyritty välttämään pitkiä lauseita, jotta materiaali olisi helposti omaksuttavaa. Kalvoihin on sisällytetty vain

olennaisin ja kurssin kannalta tärkein tieto. Mikäli opiskelija haluaa syventyä aiheeseen tarkemmin, hän voi perehtyä tämän opinnäytetyön raporttiin ja siinä käytettyihin lähteisiin.

Kaiken kaikkiaan hyvän oppimateriaalin suunnittelussa on tärkeä huomioida sekä sisällölliset että pedagogiset vaatimukset. Tämän opinnäytetyön oppimateriaalissa on pyritty yhdistämään molemmat vaatimukset.

5.3 Opinnäytetyön prosessi

Kuten jo johdannosta käy ilmi, opinnäytetyöprosessi sai alkunsa kiinnostuksistani avioliittolakia kohtaan TAMK:in perhe- ja jäämistöoikeuden kurssilla, ja kursilla erityisesti mielenkiintoni herätti avioehto ja siihen liittyvät säädökset. Aihe oli minulle myös henkilökohtaisesti ajankohtainen, sillä olin itse lähitulevaisuudessa avioitumassa. Ajatus toiminnallisesta opinnäytetyöstä syntyi halustani tuottaa opiskelijoille hyödyllistä oppimateriaalia, ja aiheen hyväksymisen jälkeen aloin suunnitella työn sisältöä, koota lähteitä ja jäsentää opinnäytetyön rakennetta.

Heti työn alkumetreillä huomasin, että koska avioehto itsessään on kuitenkin niin suppea aihe, luotettavien ja monipuolisten lähteiden löytäminen oli haastavaa. Avioehtosopimuksia koskevia korkeimman oikeuden ratkaisuja löytyi varsin vähän, mikä voidaan varmaan selittää sillä, että avioehtosopimus on kahden puolison välinen sopimus, jota harvoin halutaan viedä korkeimman oikeuden käsiteltäväksi saakka muun muassa kustannusten vuoksi.

Työn tekeminen oli monivaiheinen ja opettavainen prosessi, joka kehitti ammatillista osaamistani ja projektinhallintataitojani. Opin järjestämään laajan tietomäärän selkeäksi kokonaisuudeksi, arvioimaan lähteitä kriittisesti sekä soveltamaan oikeudellista teoriaa käytännön opetustarpeisiin. Opinnäytetyöprosessin aikana vahvistui myös kyky työskennellä itsenäisesti ja hallita aikaa pitkän projektin edetessä.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöprosessi tarjosi arvokasta kokemusta ja kasvatti ymmärrystäni avioehtosopimusten oikeudellisesta merkityksestä sekä oppimateriaalin suunnittelusta ja toteutuksesta.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa TAMK:in perhe- ja jäämistöoikeuden opintojakson opiskelijoille kattava ja tiivis itseopiskelumateriaali, jonka avulla opiskelijat voivat perehtyä avioehtosopimuksen keskeisiin oikeusvaikutuksiin erityisesti avioeron näkökulmasta. Onnistuin mielestäni tavoitteessa, sillä laadittu oppimateriaali käsittelee aihetta selkeästi ja johdonmukaisesti sekä tukee itsenäistä opiskelua pohdintatehtävien avulla. Oppimateriaali tarjoaa kokonaiskuvan avioehtosopimuksen merkityksestä ja sen keskeisimmistä oikeudellisista vaikutuksista. Aihetta olisi mahdollista syventää edelleen tarkastelemalla sitä myös kuolemantapausten yhteydessä avioeron lisäksi sekä kansainvälisestä näkökulmasta. Lisäksi jätin tarkastelun ulkopuolelle myös avioehtosopimuksen vaikutuksen verotukseen, sillä koin, että aihetta ei ole syytä tarkastella niin syvällisesti, koska se ei olisi kohderyhmän kannalta tarpeellista.

Tämän opinnäytetyön työprosessi oli minulle merkittävä oppimiskokemus. Sisällöllisesti opin ymmärtämään avioehtosopimuksen merkityksen ja sen oikeusvaikutukset eri tilanteissa sekä arviomaan sopimuksen mahdollisia hyötyjä ja haittoja käytännössä. Lisäksi opin tiedonhankintaa, lähteiden kriittistä arviointia, oppimateriaalin suunnittelua ja pitkäjänteisen projektin hallintaa aikataulujen ja muiden velvollisuuksien rinnalla. Työ kehitti myös kykyäni soveltaa juridista teoriaa käytännön opetustarpeisiin ja pohtia asioita monipuolisesti eri näkökulmista.

Avioehtosopimus toimii tärkeänä oikeudellisena välineenä, jonka avulla puoliset voivat ennalta sopia omaisuussuhteistaan ja varautua mahdollisiin tulevaisuuden muutostilanteisiin. Sen avulla voidaan suojata esimerkiksi ennen avioliittoa hankittua omaisuutta tai rajata tiettyjä varallisuuseriä osituksen ulkopuolelle. Avioehtosopimuksen merkitystä arvioitaessa on huomioitava myös sen mahdolliset haitalliset vaikutukset. Sopimus tehdään usein tietyn elämäntilanteen pohjalta, eikä se välttämättä ota huomioon myöhempiä muutoksia, kuten puolisoiden eriytyviä tulotasoja tai panostusta perhe-elämään. Tällaisissa tilanteissa avioehtosopimus voi johtaa lopputulokseen, joka ei ole täysin kohtuullinen. Lisäksi sopimuksen laatiminen voi joissakin tapauksissa vaikuttaa puolisoiden väliseen luottamukseen, jos taloudelliset näkökulmat korostuvat liikaa. Näin ollen avioehtosopimuksen

merkitystä on syytä tarkastella tapauskohtaisesti, huomioiden sen tarjoamat edut sekä mahdolliset haitat.

LÄHTEET

Aarnio, A. & Kangas, U. 2010. Perhevarallisuusosoikeus. E-kirja. [Uud. p.]. Helsinki: Talentum. Viitattu 8.4.2025. Vaatii käyttöoikeuden. <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/JACBIXBTEB#piste:b3324>

Avoliittolaki 13.6.1929/234. Viitattu 30.1.2025. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234>

Avomaa, P. 2008. Eroajan ABC. Helsinki: Minerva Kustannus Oy.

Digi- ja väestötietovirasto. 24.4.2025. Siviilisäädyn muutokset. Verkkosivu. Viitattu 2.3.2026. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_ssaaty/statfin_ssaaty_pxt_121e.px/table/tableViewLayout1/

Digi- ja väestötietovirasto. n.d. Avioehtosopimuksen rekisteröinti. Verkkosivu. Viitattu 13.3.2025. <https://dvv.fi/avioehto>

Digi- ja väestötietovirasto. n.d. Maistraattirekisterien avoin tieto. Verkkosivu. Viitattu 19.2.2025. <https://dvv.fi/mare>

E-oppimateriaalin laatukriteerit. n.d. Verkkosivu. Viitattu 14.4.2025. <https://www.oph.fi/fi/julkaisut/e-oppimateriaalin-laatukriteerit>

Gottberg, E. 2013. Perhesuhteet ja lainsäädäntö. 7. ajantasaistettu p. Turku: Turun yliopisto.

Hemminki, M., Leppänen, M., Valovirta T. 2013. Innostu ja onnistu opetuksessa. E-kirja. Helsinki: Aalto-yliopiston tutkimuksen ja opetuksen strateginen tuki. Viitattu 14.4.2025. <https://aaltodoc.aalto.fi/server/api/core/bitstreams/e4c76a67-94d5-480a-9760-ae54f1d41e0c/content>

KKO 2021:28. Viitattu 10.4.2025. <https://korkeinoikeus.fi/fi/index/ennakkopaukset/kko202128.html>

Kangas, U. 2023. Perhe- ja jäämistöoikeuden perusteet. E-kirja. 3. uud. painos. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 8.4.2025. Vaatii käyttöoikeuden. [https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/HAFBFXETEB#kohta:Perhe-\(\(20\)ja\(\(20\)j\(\(e4\)\(\(e4\)mist\(\(f6\)oikeuden\(\(20\)perusteet/piste:t3PQ](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/HAFBFXETEB#kohta:Perhe-((20)ja((20)j((e4)((e4)mist((f6)oikeuden((20)perusteet/piste:t3PQ)

Laki varallisuusosoikeudellista oikeustoimista 13.6.1929/228. Viitattu 30.1.2025. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290228>

Lohi, T. 2023. Aviovarallisuusosoikeus. E-kirja. 2. uud. painos. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 14.4.2025. Vaatii käyttöoikeuden. [https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/JAFBJXETEB#kohta:3\(\(20\)Avio-oikeus/piste:t9RJ](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/JAFBJXETEB#kohta:3((20)Avio-oikeus/piste:t9RJ)

Makkonen, M. 2005. Avio- ja avoero pähkinänkuoressa. Käytännön tietoa avio- tai avoeroa suunnitteleville. Helsinki: Art House Oy.

Norri, M. 2017. Perintö ja testamentti: käytännön käsikirja. E-kirja. 7. uud. painos. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 9.4.2025. Vaatii käyttöoikeuden. [https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/BAJBBXDTEB#kohta:PERINT\(\(d6\)\(\(20\)JA\(\(20\)TESTAMENTTI/piste:b5](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/BAJBBXDTEB#kohta:PERINT((d6)((20)JA((20)TESTAMENTTI/piste:b5)

Nystén, T. 2015. Parisuhteen juridiikka. Helsinki: Helsingin Kamari Oy.

Suomi.fi. 5.8.2024. Miten avioehto tehdään? Verkkosivu. Viitattu 27.1.2025. <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/parisuhde-ja-perhe/parisuhde/opas/avioliiton-solmiminen/miten-avioehto-tehdaan>

Svahn, S. 2015. Oma avioehto. Laadi oma avioehtosi. Vantaa: Asianajotoimisto Svahn Oy.

Tilastokeskus. 18.6.2019. Siviilisäädyn muutokset. Verkkosivu. Viitattu 16.1.2025. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_ssaaty/stat-fin_ssaaty_pxt_121e.px/table/tableViewLayout1/

Liite 4. Oppimateriaali

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU

Avioehto

OPPIMATERIAALI TAMK:IN PERHE- JA
JÄÄMISTÖOIKEUDEN OPINTOJAKSOLLE

OPINNÄYTETYÖN LIITE 4 - KRISS MYLLYNIEMI 2026

Sisältö

01 AVIOLIITTO JA AVIOERO

02 AVIOEHTOSOPIMUS

01 AVIOLIITTO JA AVIOERO

Avioliiton solmiminen

- Avioliittoa säätelee avioliittolaki (AL 234/1929)
- Suomessa solmitaan vuosittain 20 000 - 30 000 avioliittoa
- Kaksi avioliittoon aikovaa henkilöä ovat kihlautuneet
- Avioliitto solmitaan vihkimisellä
- Ennen avioliiton vihkimistä tutkitaan mahdolliset avioliiton esteet

Avioliiton esteet

Avioliiton esteitä ovat,

- alle 18 vuoden ikä
- voimassa oleva avioliitto tai rekisteröity parisuhde
- liian läheinen sukulaisuussuhde, kuten
 - suora etenevä tai takenevä polvi
 - sisarukset ja puolisisarukset
 - sisaruksen jälkeläinen (vain oikeusministeriön poikkeusluvalla).

Esteet koskevat myös adoptiosukulaisuutta.

Esteiden tutkinta

- Suoritetaan Digi- ja väestötietovirastossa (Ahvenanmaalla Ahvenanmaan valtionvirastossa)
- Myös evankelis-luterilainen ja ortodoksinen seurakunta voivat suorittaa esteiden tutkinnan
- Tutkinta voidaan tehdä aikaisintaan 4 kuukautta ennen vihkimistä

Vihkiminen

- Vihkimisessä molempien puolisoitten on oltava samanaikaisesti paikalla
- Vihkiminen voidaan järjestää joko kirkollisena tai siviilivihkimisenä
 - Kirkollisen vihkimisen suorittaa evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon papit tai uskonnollisten yhdyskuntien vihkipöytä
 - Siviilivihkimisen suorittaa laamanni, käräjätuomari, käräjäviskaali, käräjännotaari tai DVV:n tai Ahvenanmaan valtionviraston palveluksessa oleva henkikirjoittaja tai julkinen notaari.

Avioliiton oikeusvaikutukset

- Avioliiton keskeisimpiä oikeusvaikutuksia on avio-oikeus
- Puolisot voivat kuitenkin hankkia omaisuutta ja velkaa omiin nimiinsä
- Avio-oikeudesta voidaan poiketa avioehtosopimuksella

Avioero

- Suomessa avioeroon päätyy vuosittain 12 000–14 000 avioparia
- Avioeroa haetaan tuomioistuimelta joko harkinta-ajalla tai ilman harkinta-aikaa

Harkinta-aika

- Harkinta-aika alkaa kun yhteinen avioerohakemus saapuu tuomioistuimeen tai toisen puolison hakemus on annettu tiedoksi
- Harkinta-aika on vähintään 6 kuukautta
- Toisen vaiheen hakemus on jätettävä ennen kuin vuosi on kulunut harkinta-ajan alkamisesta
- Aviopuolisot voidaan tuomita avioeroon ilman harkinta-aikaa, kun he ovat asuneet erillään keskeytyksettä yhteensä 2 vuotta tai jos avioliitto on solmittu liian läheisten sukulaisten välillä tai toisen aiemman avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen aikana

Omaisuu den jako avioerossa

- Puolisoiden välinen omaisuuden ositus toimitetaan, kun puolisoilla on avio-oikeus toistensa omaisuuteen
- Omaisuuden ositus on toimitus, jonka tarkoituksena on purkaa puoliso iden väliset aviovarallisuussuhteet
- Osituksessa kumpikin puoliso saa puolet avio-oikeuden alaisesta nettovarallisuudesta
- Vähemmän omistava puoliso saa tasinkoa enemmän omistavalta puoliso lta
- Mikäli kummallakaan puoliso lla ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen (esim. avio-oikeus on poissuljettu avioehtosopimuksella) toimitetaan osituksen sijaan omaisuuden erottelu. Tällöin kumpikin puoliso pitää oman omaisuutensa.

02 AVIOEHTOSOPIMUS

Pohdintatehtävä

Mieti yksin tai parin kanssa

Mitä tiedätte jo avioehtosopimuksesta? Mikä se on ja mikä on sen pääasiallinen tehtävä?

Avioehdon keskeiset säädökset

Avioehtosopimuksen muotomääräykset

Avioehtosopimuksen muotomääräykset ovat tiukat ja niiden kaikkien on täyttyttävä, muuten avioehtosopimus on pätemätön.

Avioehtosopimus on,

- laadittava kirjallisesti
- molempien puolisoitten allekirjoitettava
- kahden esteettömän todistajan on todistettava allekirjoitukset oikeaksi
- päivättävä

Esteettömät todistajat

Esteetön todistaja ei voi olla,

- alle 15-vuotias
- lähisukulainen
- entinen/nykyinen puoliso tai kihlattu
- parin ottovanhempi tai -lapsi

Todistajien ei tarvitse olla samaan aikaan paikalla todistamassa avioehtosopimusta oikeaksi, eikä paikalla myöskään kun puolisoit allekirjoittavat sopimusta. Avioehtosopimus voidaan todistaa oikeaksi myös jälkikäteen, kunhan puolisoit myöntävät todistajille allekirjoittaneensa sopimuksen.

Avioehtosopimuksen rekisteröiminen

Avioehtosopimus astuu voimaan, kun se on rekisteröity.

Avioehtosopimuksen voi lähettää rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle kuukautta ennen vihkipäivää, mutta se rekisteröidään vasta vihkipäivänä.

Avioehtosopimusta ei voida lähettää rekisteröitäväksi enää puolison kuoleman tai avioerohakemuksen jättämisen jälkeen, vaikka sopimus täyttäisi kaikki muotovaatimukset.

Mikä on rekisteröity parisuhde?

1.3.2017 avioliittolaki uudistui tasa-arvoisemmaksi ja mahdollisti samaa sukupuolta olevien pariin vihkimisen avioliittoon. Ennen lakiuudistusta samaa sukupuolta olevat avioparit saivat ainoastaan rekisteröidä parisuhteensa. Lakiuudistuksen jälkeen parisuhteita ei ole voitu enää rekisteröidä, mutta ennen tätä rekisteröidyt parisuhteet ovat edelleen voimassa.

Pohdintatehtävä

Mieti yksin tai parin kanssa

Voidaanko aiemmin tehtyä avioehtosopimusta käyttää uudelleen, jos puoliset eroavat ja myöhemmin avioituvat uudelleen?

Pohdintatehtävä

Vastaus:

Ei voida. Avioehtosopimus on kertakäyttöinen.

Avioehtosopimuksella on vaikutusta vain kyseisen avioeron jälkeen toimitettavassa omaisuuden erottelussa. Jos aviopuolisot myöhemmin avioituvat uudelleen, heillä on avio-oikeus toistensa omaisuuteen, ellei sitä ole uudella avioehtosopimuksella poissuljettu.

Avioehtosopimuksen sisältö

- Avioehtosopimuksessa puoliset voivat määrätä avioehdon ulottuvuudesta ja sopia sopimuksen voimassaolosta.
- Myös muista ehdoista on mahdollista sopia, mikäli ehdot eivät ole hyvän tavan tai lain vastaisia.
 - Muita ehtoja voivat olla esim. perinnöt tai lahjat.
- Erikoisempien lausekkeiden sisällyttäminen avioehtosopimukseen on aina riski ja niiden laatimiseen kannattaa ottaa avuksi oikeudellinen asiantuntija.

Avioehtosopimuksen muuttaminen ja purkaminen

- Avioehtosopimus voidaan muuttaa tai purkaa vain tekemällä uusi avioehtosopimus.
 - Tämä edellyttää uuden sopimuksen laatimista, allekirjoittamista ja rekisteröintiä.
- On tärkeä huomioida, että aiempi avioehtosopimus voi jäädä osittain voimaan mikäli uusi avioehtosopimus ei kumoakaan tai muuta kaikkia aiemman sopimuksen ehtoja.
- Mikäli avioehtosopimuksen haluaa vain purkaa, riittää uudessa avioehtosopimuksessa maininta siitä, että kummallakin puolisoilla on jälleen avio-oikeus toistensa omaisuuteen.

Avioehtosopimuksen muuttaminen ja purkaminen

Huomioitavaa, että

- avioehtosopimukseen voidaan tehdä muutoksia tai se voidaan purkaa vain ennen avioeron vireilletuloa. Myöhemmin tehdyt muutokset tai sopimuksen purkaminen eivät ole päteviä.
- avioehtosopimuksen muuttaminen tai purkaminen edellyttää aina molempien puolisojen suostumusta. Ketään ei voida pakottaa muuttamaan tai purkamaan sopimusta vasten tahtoaan.

Avioehtosopimuksen pätemättömyys

- Sopimus voi olla osittain tai kokonaan pätemätön jos muotomääräyksiä ei noudateta.
- Sopimus voi olla pätemätön myös tapauksissa joissa kaikki muotovaatimukset täyttyvät.
 - Tällaisia tapauksia voi olla, jos esim. toinen puoliso on pakotettu allekirjoittamaan sopimus tai hän ei ole ymmärtänyt mistä sopimuksessa on kyse (iän, sairauden tai vammaisuuden takia).
- Muita pätemättömyyden syitä ovat esimerkiksi,
 - sopimuksen kohtuuttomuus
 - kunnianvastaiset tai arvottomat olosuhteet
 - petollinen viettely
 - toisen heikon aseman hyväksikäyttö

Esimerkkitapaus (KKO:2021:28)

1. Puolisot tekivät ja rekisteröivät avioehtosopimuksen.
2. Sopimuksessa oli muotovirhe.
 - Todistajat eivät olleet läsnä toisen puolison allekirjoittaessa sopimusta, eikä hän ollut myöhemminkään tunnustanut allekirjoitustaan todistajille.
3. Korkein oikeus katsoi sopimuksen pätemättömäksi.
4. Avioehtosopimuksen rekisteröinti mitätöitiin.

Erilaiset avioehtosopimustyypit

Kokonaan avio-oikeuden poissulkeva avioehtosopimus

- Kummallakaan puolisoilla ei ole avio-oikeutta toisen omaisuuteen
- Avioeron tai kuoleman sattuessa tehdään osituksen sijaan omaisuuden erottelu
- Molemmat puoliset pitävät omat omaisuutensa
- Avioliiton päättyessä jaetaan vain yhteinen omaisuus
- Tärkeää huomioida avioliiton aikana, että
 - yhteinen omaisuus kirjataan molempien nimiin
 - lainojen lyhennykset tehdään omistussuhteiden mukaisesti

Opinnäytetyön raportin liitteenä esimerkki kokonaan avio-oikeuden poissulkevasta avioehtosopimuksesta (Liite 1)

Osittain avio-oikeuden poissulkeva avioehtosopimus

- Vain osa omaisuudesta rajataan avio-oikeuden ulkopuolelle
- Määräys voi koskea esimerkiksi yksittäistä kiinteistöä
- Sopii tilanteisiin, joissa
 - toisella puolisoilla on merkittävästi omaisuutta ennen avioliittoa, tai
 - puoliso on saamassa lahjana tai perintönä enemmän varallisuutta.
- Tärkeää varmistaa, että avio-oikeudesta vapaan omaisuuden myynnistä saadut varat sijoitetaan uuteen omaisuuteen, jotta alkuperä on todennettavissa.

Opinnäytetyön raportin liitteenä esimerkki osittain avio-oikeuden poissulkevasta avioehtosopimuksesta (Liite 2)

Yksipuoleinen avioehtosopimus

- Vain toinen puoliso menettää avio-oikeuden kokonaan tai tiettyyn omaisuuteen.

Opinnäytetyön raportin liitteenä esimerkki kokonaan avio-oikeuden poissulkevasta avioehtosopimuksesta (Liite 3)

Lähteet

Myllyniemi, K. Avioehto. Oppimateriaali TAMK:n perhe- ja jäämistöoikeuden opintojaksolle. Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 23.3.2026.

Lähteet opinnäytetyölle:

Aarnio, A. & Kangas, U. 2010. Perhevarallisuus oikeus. E-kirja. [Uud. p.]. Helsinki: Talentum. Viitattu 8.4.2025. Vaatii käyttöoikeuden. <https://verkkojainahilly.almatalent.fi/libproxy.tuni.fi/teos/JACBXRFB#oiiste-b3324>

Avoliittolaki 13.6.1929/234. Viitattu 30.1.2025. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234>

Avomaa, P. 2008. Eroajan ABC. Helsinki: Minerva Kustannus Oy.

Digi- ja väestötietovirasto. 24.4.2025. Siviilisäädyn muutokset. Verkkosivu. Viitattu 2.3.2026. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_ssaaty/statfin_ssaaty.px.t121a.px/table/tableViewLayout1/

Digi- ja väestötietovirasto. n.d. Avioehtosopimuksen rekisteröinti. Verkkosivu. Viitattu 13.3.2025. <https://dvv.fi/avioehto>

Digi- ja väestötietovirasto. n.d. Maistraattirekisterien avoin tieto. Verkkosivu. Viitattu 19.2.2025. <https://dvv.fi/mare>

Lähteet

- E-oppimateriaalin laatuksiterit. n.d. Verkkosivu. Viitattu 14.4.2025.
<https://www.oph.fi/fi/julkaisu/e-oppimateriaalin-laatuksiterit>
- Gottberg, E. 2013. Perhesuhteet ja lainsäädäntö. 7. ajantasaistettu p. Turku: Turun yliopisto.
- Hemminki, M., Leppänen, M., Valovirta T. 2013. Innostu ja onnistu opetuksessa. E-kirja. Helsinki: Aalto-yliopiston tutkimuksen ja opetuksen strateginen tuki. Viitattu 14.4.2025.
<https://aaltodoc.aalto.fi/server/api/core/bitstreams/e4c74a67-94d5-480a-9760-aa54fd41e0c/content>
- KKO 2021:28. Viitattu 10.4.2025.
<https://korkein oikeus.fi/fi/index/ennakkopäätökset/kko202128.html>
- Kangas, U. 2023. Perhe- ja jäämistöoikeuden perusteet. E-kirja. 3. uud. painos. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 8.4.2025. Vaatii käyttöoikeuden. [https://verkkokirjailvy.almatalent.fi/libproxy.tuni.fi/teos/HAFBFXETER#kohta:Perhe-\(\(20\)ja\(\(20\)j\(\(e4\)j\(e4\)mist\(\(f6\)ö\)ikeuden\(\(20\)perusteet/piste:3PQ](https://verkkokirjailvy.almatalent.fi/libproxy.tuni.fi/teos/HAFBFXETER#kohta:Perhe-((20)ja((20)j((e4)j(e4)mist((f6)ö)ikeuden((20)perusteet/piste:3PQ)
- Laki varallisuusoukeudellista oikeustoimista 13.6.1929/228. Viitattu 30.1.2025.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290228>

Lähteet

- Lohi, T. 2023. Aviovarallisuusoukeus. E-kirja. 2. uud. painos. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 14.4.2025. Vaatii käyttöoikeuden. [https://verkkokirjailvy.almatalent.fi/libproxy.tuni.fi/teos/JAFBIXETER#kohta:3\(\(20\)Avio-oukeus/piste:9B](https://verkkokirjailvy.almatalent.fi/libproxy.tuni.fi/teos/JAFBIXETER#kohta:3((20)Avio-oukeus/piste:9B)
- Makkonen, M. 2005. Avio- ja avoero pähkinänkuoressa. Käytännön tietoa avio- tai avoeroa suunnitelleille. Helsinki: Art House Oy.
- Norri, M. 2017. Perintö ja testamentti: käytännön käsikirja. E-kirja. 7. uud. painos. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 9.4.2025. Vaatii käyttöoikeuden. [https://verkkokirjailvy.almatalent.fi/libproxy.tuni.fi/teos/BAJBBXETER#kohta:PERINTI\(\(k\(\(20\)ja\(\(20\)TESTAMENTTI/piste:h5](https://verkkokirjailvy.almatalent.fi/libproxy.tuni.fi/teos/BAJBBXETER#kohta:PERINTI((k((20)ja((20)TESTAMENTTI/piste:h5)
- Nystén, T. 2015. Parisuhteen juridiikka. Helsinki: Helsingin Kamari Oy.
- Suomi.fi. 5.8.2024. Miten avioehto tehdään? Verkkosivu. Viitattu 27.1.2025.
<https://www.suomi.fi/kansalaiselle/parisuhte-ja-perhe/parisuhte/spaas/avioliiton-solmiminen/miten-avioehto-tehdaan>
- Svahn, S. 2015. Oma avioehto. Laadi oma avioehtosi. Vantaa: Asianajotoimisto Svahn Oy.
- Tilastokeskus. 18.6.2019. Siviilisäädyn muutokset. Verkkosivu. Viitattu 16.1.2025.
https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_ssaaty/statfin_ssaaty_ext_121e.px/table/tableViewLayout1/